

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ

Голос
адыга

1923-рэ ильесым
гъэтхапэм
къышегъэжъагъэу къидэкъы

№ 156 (21885)

2019-рэ ильес

ШЭМБЭТ

ШЫШХЪЭИУМ и 31-рэ

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИИЭП
къихътугъэхэр ыкъи
нэмъык къэбархэр
тисайт ижъугъотэштых

WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъэзет

Іоныгъом и 1-р – шІэнъыгъэм и Маф

Адыгэ Республикаэм щыпсэухэу
лъытэнъыгъэ зыфэтшыихэр!
Тильэпэл кіләеджаклохэр, сту-
дентхэр, кіләеъгаджакхэр ыкъи
ны-тыхэр!

ШІэнъыгъэм и Мафэ фэшл тышъуфэ-
гушо!

Мы мэфекл шлагъор хэтре цыфкы
пъаплэ. Ау зеклэми анахъэу Іоныгъом
и 1-р еджаплэм илчъешъхыалу апэрэу
ельбекъогъэ кіләцфыклюхэмкэ ыкъи
студент аудиторием апэрэу чіхъэгъэ
ныбжыкхэмкэ лъаплэу, мэхъанэшко
иіэу щыт. ШІэнъыгъэм ильогу техъагъэ-
хэм бэ къапышылтыр. Ахэм творчес-
кэ гъехъагъэхэр, хъугъе-шІэгъэ
гъашлэгъонхэр къяжэх.

Еджаплэр къэзыухыщхэмни щыл-
нъыгъэмкэ мэхъанэшко зиэ лъебекъур
адзын, сэнэхъатэу къыхахыщтым
тыраубытэн фаеу хъущт. Къыхахырэм
бекл ельтигъэштых аплекл къикыщт
гугъаплехэр, амалхэр.

Мыщкл кіләеъгаджакхэм бэ яллы-
тыгъэр, сыда пломэ ахэм яшІэнъыгъэ,
яләпэләсэнъыгъэ, ядунаееплъыкэ бекл
япхыгъ зэрэджещхэри, гурьт е
апшээрэ еджаплехэм зэрачхэштхэ-
хэри.

Адыгэим икіләеджаклохэм нахь
икьюо зыкызызъуахынымкэ, апэ иль
гъогум зыфагъехъазырынымкэ тиклэ-
пэеъгаджакхэм яшІэнъыгъэ, ялушыгъэ
ыкъи яопыт лъэпсэшл зэрэхъущтхэм
тихъээ пытэ тель.

Тиклэцыкlu лъаплэхэр, шъори,
шъуиклэеъгаджакхэмни, шъуянэ-шъуя-
тэхэмни тышъуфэлью псаунгъэ пытэ
шъуилэнэу, ильесыкэ еджэгүм твор-
ческэ гъехъагъэхэр шъушынхэр,
шъумурад дахэхэр зекл къижу-
дэхъунхэр!

Адыгэ Республикаэм
и Лышъхъэу Къумпыйл Мурат
Адыгэ Республикаэм
и Къэралыгъо Совет – Хасэм
и Тхаматэу
Владимир НАРОЖНЫЙ

Адыгэим игуфэбэнъыгъэ зэхашлагъ

Адыгэ Республикаэм икъэралыгъо программэу «Лъэпкъ зэпхыныгъэхэр гъэпытэгъэнхэр
ыкъи яхэгъэгу шу альэгъоу пүгъэнхэр» зыфилоу 2014 – 2021-рэ ильесхэм атель-
тагъэм къыдыхэлъытагъэу, Тыркуем щыпсэурэ тильэпкъэгъу ныбжыкхэм Адыгэим
ихъаклагъэх.

(Икілух я 7-рэ н. ит).

«Адыгэхэм ятарихъ зыщыхыгъэ республикэм сывэрэшы! А-
дагъэм, ар нэрыльэгъу зэрэсфэхъугъэм осэшхо фэсэшы. Та-
пэклэ сихэку гупсэ къэзгээжын гупшишэхэр си!»

ЯмэфэкI ипэгъокIэу

Адыгэим икіләцыкlu мин 50-м ехъу зеклэмки еджэпли
150-мэ ачлэхъажыщт. Мыхэм ашыщэу нэбгырэ мини
6300-р апэрэ классым клошт, я 11-рэ классхэм
арыхъагъэхэр еджаплэм аужырэ ильесэу щеджэштхэм
япчагъэ 1600-рэ фэдиз.

Гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъор зуухыгъэ
кіләцыклюхэм неущ шІэнъыгъэм и Мафэ
игъекъотыгъэу хагъэунэфыкыщт. Аш
фэгъехъигъэ мэфекл тофтхабзэхэр
Адыгэим ичыплэ зэфэшхъафхэм ашы-
клоштых.

Республикэм икілэл шъхъаэ изыгъэп-
сэфыгъэ парк щыжъотыщт — зыгъэпсэ-
фыгъом иаужырэ мафэ къызфээзыгъэ-

федэ зыштоигъо кіләцыклюхэу мыш
къеклуаллэхэрэм апае къэгъэльгъон,
зэхэхъэ, зэнэкъокуу зэфэшхъафхэр
щызэхашэштых. Іоныгъом иапэрэ мафэ
тхуаумофэм зэрэтефагъэм къихэкъеу
кіләцыклюхэр еджаплехэм зэрэп-
хъажыхъэрэм фэгъехъигъэ мэфекл зэх-
хъэхэр блыгэм, Іоныгъом и 2-м, еджэ-
пли пстэуми ашыклоштых.

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Іофтхэнныр нахь агъэльэшынэу къафигъэпытагъ

Псы биологическэ къэкъуплэхэр (анахъэу пцэжынер) хэбзэнчъэу зыгъэфедэхэрэм апшүеукъогъэнымкэ юофхэм язынет зыфэдэм щытегущылагъэх хабзэр ухъумэгъэнэм фэгъэзэгъэ координационнэ советым изэхэсигъю. Йофтхъабзэр зэрищагъ Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Къумпыл Мурат.

Пцэжыые ешэнымкэ федеральнэ агентствэм и Азово-Черноморскэ чыпэл гъэорышапэ биологическэ къэкъуплэхэрэм алтыпплэгъэнымкэ, къэухумэгъэнэмкэ и Пшызэ-Адыгэ отдел ипащэ Янэкъо Аслан мы юфигъом нахь игъэлкотыгъэу къытегущылагъ. Аш къызэрхигъещыгъэнымкэ, Адыгейим имыза-кую, Краснодар краим хэхъэрэ псыу-бытыплэхэм ахэс пцэжьехэр къэухумэгъэнэм, ахэр хэбзэнчъэу къыхамыдзынхэм къэралыгъю инспекторхэр тэлпльэх.

Отделым епхыгъэу зэйкэ реестрэм иучет зэклэмкэ organization 73-рэ хэт, ахэм ашыщэу 23-р — Адыгейим итих.

Пцэжыем икъыхэхынкэ фитыныгъэ зиэ организации 2-мэ республикэм юф шашэ: предприятие «Волна» зыфилорэмрэунэе предпринимателэу С.В.Калининындрэ. 2019-рэ ильэсийн шышхъэум и 1-м ехъулэй алтэрэм — пцэжье килограмм 29568-рэ, ятлонэрэм — 8055-рэ къыхадзыгъэх. «Волнам» ипцэжьиашхэм шапхъэу щылэхэр зераукуягъэм къыхэкэу ахэм алъэнъюкъикэ администривнэ протоколи 3 зэхагъэуцуагъ. 2019-рэ ильэсийн Пшызэ псыубытыплэхэм пцэжье щыр 34788-рэ хатуулжынхъагъ.

Пшызэ-Адыгэ отделымкэ мэзиблым къыкъоц хэбзэуконоигъэ 401-рэ къыхахъэхэмкэ уголовнэ юофхэр къызэуахыгъэх.

Пцэжье къызэрхадзырэ пкыгъо къазэралкырахыгъэм епхыгъэ унашьо ашынэу зэгэшүүж хыкумышихэм материал 14 алеклэхъэхагъ. Ахэм ашыщхэмкэ уголовнэ юофхэр къызэуахыгъэх.

АР-м и Апшээрэ хыкуум и Тхъаматеу Шумэн Байзэт къызэриуахъэхэмкэ, мы

юофхэм хыкумышихэр ахэплъагъэх, лажэе зиэхэм пшъэдэкъыж арагъэхыгъ.

Мы лъэнъюкъомкэ хэбзээгъэуцуугъэр зыукохэрэм пшъэдэкъыж ягъэхыгъэн, ашкэ юофхэнныр нахь гъэлъэшыгъэн зэрэфаер Адыгейим и Лышхъэу мыш дэжым къыщихигъэшыгъ.

— Пцэжье зыххъээрэ ыкы къыхэзидзыхэрэ типредприятиеи республикэм, анахъэу Мыекъуапэ, щызэхашэрэ ермэлыкъхэм ахэлажъэхээ ашыим ишшогъэшхо къэкъошт. Социаль эханэшко зиэ продукцием ыуасэ нахь пыутзу цыфхэм къызэкъагъэхъаным тыпильын фае. Ашкэ амалэу щылэхэр, ермэлыкъхэм шууззерахэлэхъэн шульэкъышт лъэнъюкъохэр жууѓеннафэх, — къыуагъ Къумпыл Мурат.

ТХАРКЬОХЬО Адам.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ и Указ

Адыгэ Республикэм иштихуцэхэр мы къыкъэлъюкъохэрэм афэгъэшьошгъэнхэм ехыллагъ

Мэкъу-мэшым ыльэнъюкъохэр гъэхъягъэу илэхэм апае «Адыгэ Республикэм мэкъумэшымкэ изаслуженне юфыши» зыфилорэр Денисов Владимир Илья ыкъом — Кошхэблэ районымкэ мэкъумэшын (фермер) хызмэтшапэу Зыхъэ Зараб Хъазретбый ыкъор зипащэм итракторист.

Псаунгъэм икъэухумэнкэ гъэхъягъэу илэхэм апае щытхуцэ «Адыгэ Республикэм псаунгъэм икъэухумэнкэ икъэралыгъю бүджет учреждениеу «Кошхэблэ гупчэ район сымэджецьыр» зыфилорэм ирайон поликлиникэ иврач-терапевт.

Гъэсэнгъэм ыльэнъюкъохэр гъэхъягъэу илэхэм, Иепэлэсэнгъэ ин зыхэл юфышихэм ягъэхазырын чанэу зэрэхэлажъэрэм ыкъи ильэсийбэх хууѓаа гуешигъэе фырилэу юф зеришээрэм апае щытхуцэ «Адыгэ Республикэм лээпкэ гъэсэнгъэмкэ изаслуженне юфыши» зыфилорэр Мамыш Мерэм Юсыф ыпхъум — гъэсэнгъэ зыщарагъэхъотырэ муниципаль нэ учреждениеу «Гурьт еджалпэу N 4-р» зыфилору Кошхэблэ районым итым химиемрэ биологиемрэхэ икълэеэгъадж.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Къумпыл Мурат къ. Мыекъуапэ, шышхъэум и 29-рэ, 2019-рэ ильэс N 95

Ны-тыхэм язэГукъэхэр

Тыгуасэ Адыгэ республикэ кэлэгъэджэ колледжым цыфхэм щызэблэкъыгъ. Лъэпкэ проектэу «Сабий зиэ унагъохэм ыэпилэгъу афэхъуугъэнэу» зыфилорэм фэгъэхыгъэ секцием иофтхэнныр ашыкъуагъ. Йофтхъабзэм республикэм ичыпэ пстэуми къарыкыгъэ кэлэгъэаджэхэр хэлэжъагъэх.

Секцием къыщигущылагъэх АР-м гъэсэнгъэмрэ шэнгъэмрэхэй иминистрэ иапэрэ гуадээ Надежда Кабановар, психолого-педагогическэ, медицинэ ыкъи социальнэ ыэпилэгъу языгъэхъотырэ республике Гупчэ имашэу Ожъ Аминэт, аш фэдэ муниципальнэ Гупчэ Мыекъуапэ дэтэм ипашэу Ульяна Шараповар ыкъи нэмыкъохэр. Кэлэгъэаджэхэм ясекние иофтхэн ыују къызэукалагъэхэр ны-тыхэм я Общероссийске видеозэлжикэ хэлэжъагъэх. Йофтхъабзэр Санкт-Петербург дэт академическэ гимназиу N 56-м щыкъуагъ.

Зэлжикээр зэхищагъ УФ-м просвещениемкэ иминистрэ Ольга Васильевам. Аш илэпилэгъэх Санк-Петербург игубер-

натор илэнатэ зыгъэцкээрэ Александр Бегловыр, зэльашээрэ шэнгъэлэхъэй, джэгукъэ «Умники и умницы» зыфилорэр зэхэзыщэрэ Юрий Вяземскэр.

Зэлжикээм изэхэцакъохэм ягуапэу къалотагъ Санкт-Петербург гъэсэнгъэм иофт зэрэхъэхэшагъэр.

Ны-тыхэм улчээ министрэм ратыгъэмэ ашыц плууыгъэм еджалпэу чыпилэ щиубытырэр. Непэ ахэм ачлэхэр зэкъэри къадэхъунэу, гъэхъагъэхэр ашынэу, «успешнэнхэу» яцыкъуом къыщегъэжъагъэу тэгъасэх. Адэ, еджалпэм къычэкъыгъэ клаалэу ар зэрало зэптигъэм зыфаер къыдэмыхъумэ? Хэгъэгум и Конституции сабийхэм зэклэм фитыныгъэ къареты гъэсэнь-

гъэ дэгъу зерагъэгъотынэу. Щылэнгъэм а фитыныгъэр сидэуштэу гъэцкэагъэ щихъу-

ра? Ахэм ыкъи нэмыкъхэм министрэм джэуапхэр къаритижыгъ.

Общероссийскэ зэлжикээм ыууж ны-тыхэм яреспублике зэлжикээ рагъэхъагъ. Аш къыщигущылагъ АР-м гъэсэнгъэмрэ шэнгъэмрэхэй иминистрэ Клэрээ Анзаур. Улчээ кыфагъэзагъэхэм джэуапхэр аш аритижыгъэх. Къызэреупчыгъэхэм ашыц къэлэцыкъу ыгъыпэхэм яхыгъэ юфышихэм язешохын, ыкъи къэралыгъуабзэхэм язэгъэшэн, смартфонхэр еджалпэм щагъэфдэнхэ фитхэмэ ыкъи нэмыкъхэр.

**СИХЪУ Гошнагъу.
Сурэтхэр ыашынэ Аслан
тирихыгъэх.**

Мыекъуапэ имэфэкъ гъэшгэйонышт

Мыекъуапэ щыпсэухэрэм ыкъи хъакъэу къеблагъэхэрэм якъесэ мэфэкъэу «Къалэм и Мафэ» йоныгъом и 6-м къыщегъэжъагъэу и 8-м нэс клошт.

Йофтхъабзэу зэхащэхэрэр ильэс къэс нахь гъэшгэйон зэршиштэй администрацием иофтхэн ыхэр дэлжэхэх, лэнэйко зэфэшхъафхэр къызэлъа-убытынны пылыхъ. Зэрагъэ-нафэрэмкэ, йофтхъабзэхэр анахъибэу зыщыкъоштхэр къэлэ паркыр ыкъи урамэу Краснооктябрьскэр арь.

Хабзэ зэрэхъуагъэу, мэфэкъ

йофтхъабзэм Соловьев зэшхэм ацлэхэр агъэнэфэхэе муниципальнэ премиим илауреат хъу-гъэхэм шүхъафтынхэр аратыжыщхэр. Ар зыщылэхъэу йоныгъом и 6-р арь.

Мыгъэ дэктэй «Мэздах» зыфилорэм апэрэу мэфэкъи иофтхъабзэхэр щызэхашэнэу агъенафэ. Йоныгъом и 7-м мычыпэй Адыгейим иартистхэр щызэрэгүйоштхэр, Тхъабысымэ Умарэ иорэдэу «Майкопский вальс» зыфилорэр къышаошт. Джащ фэдээ спортымкэ зэнэ-къоху зэфэшхъафхэр щызэхашэнэу агъенафэ.

Мыекъуапэ иурам шүхъафхэр Краснооктябрьскэр пчэдэхъим

къыщегъэжъагъэу жьотышт, мэфэкъи иофтхъэбэз зэфэшхъафхэмкэ байшт. Еджалпэхэм,

ныбжыкъэхэм, студентхэм, продукцие къыдээзгъэхэйхэрэм ыкъи сэнаущыгъэ зыхэлхъэм яэшлэгъэхэр къагъэлэгъоштхэр. Ермэлыкъхэр, фестивальхэр, сурэт зызыщителхын пльэхъишт чыпэ дахэхэр, шүхъафтын гъэшгэйонхэр мэфэкъим къекъолгэштхэм афагъэхазырыгъэх.

Джащ фэдээ спортыр зикласэхэм аш арилжигъэхэр рагъэкъоштхэр.

Пчыхъэм Ленинимы ыцэ зыхыре гупчэм концертшын щыкъошт, Урсысюм изаслужен-нэ артистэу Татьяна Овсиенкэр

къырагъэблэгъэшт. Клэухым ошьогум мэштоустхъо атупшыт.

Тхъаумафэм, йоныгъом и 8-м, къэлэдэсхэм ыкъи хъакъэхэм защагъэгъозэнхэ альэкъышт декоративнэ-прикладнэй искусствэм пыльхэм яэшлэгъэхэм, аш нэмыкъэу орэдусхэм яфестиваль епльхэнх, къэшон-зыгъэсэфын программэм хэлэжъэнхэ амал яэшт. Зы чыпэ итынэр зимыкъасэхэм апае къэлэ паркым къыщегъэжъагъэу «Мэздах» идэктэйлэхъанэу эккурсием рагъэблэгъэштхэр.

**Гъонэжъыкъо
Сэтэнай.**

Зэкъошныгъэр, лъэпкъ шІэжъыр

«ЩЫГЫЖЫЕР» егъэжъэпІэшум ильэмыдж

Зэлэпкъэгу адигэхэм язэлтыиэсыкъэ амалхэр нахышоу агъэфедэнхэм пыльых. Фестивальхэр, бзэм ехыилэгъэ зэхахъэхэр зэхашэх, зэльэклох.

Республикэм икілэцьыкү театральна зыгъэсалыу «Щыгыжъыер» джырэблагъэ Тыркуем щылаагъ. Художественна пашэу, Урысюем изаслуженна артисткэу, Адыгэим инародна артисткэу Уджыхуу Марыет пресс-зэлукъэ «Адыгэ макъэм» иредакции щылаагъем кызыщэгүшүйэм, къэбар гушуагъо таизшигъэгъозагъэм журналистхэм, лъэпкъ шІэжъым ыгъэгумекъихэр гукъе бэрэ кыфагъэзэжъыщтуу тлъытаагъ.

Гъогу чыжъэ гъогу благъ

Адыгэ культурэм ифестиваль Тыркуем ит куаджэу Хаусай щызэхээзыгъяхъэм пшъерильеу зыфашигъыгъэр къадэхъугъ. Зэрэмгүгъягъэхуу юфхэр нахышоу зэпифагъэхуу пашэхэм къауагъ.

Тыркуем щызэхашгъэл лъэпкъ хасэу КАФФЕД-р къялакъ фэхъуу, «Щыгыжъыем» концерт заулэ къыщитынэу, пчыхъэзэхахъэхэр эзхищэнхуу хэгъэгумрагъэблэгъагъ. Лъэнэкъуитумэ зээгэгынигъэ зэдашызэ, адигэ культурэм ифестиваль Къайсэр хэкум зэрэшырагъэлкъоныштыр нафе хъулье, «Щыгыжъыери» аш рагъэблэгъагъ.

Лъэпкъ шІэжъ юфтхэбзи-тур зы тхъамафэм зэрэзэхашгъэм нэбгыришээ пчыагъэ къигъэгүшүжъыгъ.

— Гъогу чыжъэ тытехъаным фэш! Ишыгъэтуу кытфэхъуягъэхэм ягуыкъ, яшушлагъэ тышгъупшэтгэл, — къеуатэ Уджыхуу Марыет. — Гъогупкъэм изакъоп къыхэзгъэм сшоингъор. Зэхэшэн юфхэр псынкъеу тфагъэцкъагъэх. Нэбгыре мин 30 зыхлэжъэгъэ фестивалын таңыкъыжыныш, Тыркуем икъалхэм зэлукъэгъухэр ашызэхэтшэнхэм фэш! Автомобил транспорт тышагъэлгээ.

— Къызэрэлпорэмкъэ, гъогу чыжъэ шүүтхэгъэми, гъогур благъэ къышуущыгъуущтыгъ.

— Узэктотмэ — ульэш. Аш фэдэ гупшишээ тээзгъэшырэ пашэхэр тиэх. Адыгэ Республиком и Лышихъеу Күмпилы Мурат Тыркуем зэклом хэгъэгум ишшэхъетхэм зэлукъэгъухэр адирисагъэх. Пашэхэм зэдирахъуягъэ унашохэр тищыиэнгъэ епхыгъэх. «Щыгыжъыер» Тыркуем зэрэклагъэр, къэралыгъохом зэрэшагъэлпэлгагъэр ти Лышихъе ишушлагъэу щыт.

Фестивалыр

Тэхүтэмыкъое районым күлтурэмкэ и Унэшко иансамблэу «Уджыр», орэдыхохэу Цышэ Зарет, Нэгъой Заур, «Щыгыжъыер» фестивалым гуетынгъэ ахэльеу хэлэжъагъэх. Ордхэр къыщаагъэх, адигэ мэкъамхэр щагъэжъынчыгъэх, усэхэм къяджагъэх.

Пчыхытто концертхэр, адигэ джэгүхэр зэхашагъэх, 1энэ хбураем лъэпкъ юфыгъохэр кыншалотагъэх. Адыгэ Республиком күлтурэмкэ изаслуженна юфышиш, Урысюем ижурналистхэм я Союз хэтэу, зэльашшэрэ археологэу Тэу Аслын сыхат заулэм къыкъоц шІэжъ хъульешшагъэхэм ашигъэгъозагъэх, упчлабэ къыратыгъ.

— «Щыгыжъыер» аш фэдэ фестивалышом зэрэхэлжъагъэр тэркэг гушуагъо щытыгъ, — тизэдэгүшүйэгъу лъэгъекъуатэ Къэральгио телерадиокомпаниеу «Адыгэим» ижурналистэу, «Щыгыжъыем» хэтхэм юф адэзышшэрэ Беданыкъо Замире. — Тиклээдэжакъохэм альэгъугъэр, зэхахыгъэр ашлонгъэшшагъон. Тэ пүнүгъэ мэхъэнэ ин етэты.

Зэлукъицхъэр

КАФФЕД-м иашэу Рахъо Елдыз, аш игуадзэу Хээпэе Бильге, Адыгэ хасэхэм япашхэм «Щыгыжъыер» аlyklagъ. Бурсэ, Балыкесир, Юнгель, Яловэ, фэшъхъафхэм «Щыгыжъыер» арагъэблэгъагъ.

Къалхэм яадминистрациехэм япашхэр Адыгэим икыгъэ купым кылыукаштыгъэх, еджэным, пүнүгъэм, лъэпкъ юфыгъохэм атегүшүйэштыгъэх.

Къалэу Еловэ иадминистрацие иашэ, аш иоффшэгъуухэр пчыхъэзэхахъэм еллыгъэх. Къалэу Балыкесир итхаматэу Динчар Оркан концертим зэрэлпэлтэгъэр шломакъеу пчыхъэзэхахъэр кызыаухым «Щыгыжъыем» хэтхэм, Адыгэ хасэхэм яофишшэхэм аlyklagъ, нэпэепль сурэтхэр атырахыгъэх.

Адыгэ шэн-хабзэхэм, ныбдэгъуягъэм, гүшүйэ щэрюхэм афэгъэхыгъэ едзыгъохэр Тыркуем щыпсэухэрэ агу риҳыгъэх. Къэлэцьыкъуухэм ашынхэр сценэм къыдэкъуаехэ ашлонгъоу «Щыгыжъыем» къехъуалсэштыгъэх.

Гумэлэцьыкъуухэр

«Щыгыжъыер» адигэ унагъохэм ахагуашштыгъ, бысымхэр дахэу къалэгъохынчыгъэх. Адыгабзэр зынчагъэфедэрэ унагъохэр архы тиклэцьыкъуухэр езигъэблэгъэштыгъэхэр.

— Пчыхъэм унагъом тихъагъ, ау тэ тилэгъуяу кытпэгъохынчыгъэх адигабзэр амышшэу къыччэйгъ, — къеуатэ «Щыгыжъыем» хэтхэм. — Тызэгүрэйоном фэш ны-тыхэм къяджагъэх...

«Сыда адигабзэр сэмьгъэшшагъ?»

Ынэхэр къэушынгъэхуу къэлэцьыкъоу къякъолагъэр янэ къеплли, зеригъэмисэрэр къы-

хэшэу, къыриуагъ: «Сыда адигабзэр сэмьгъэшшагъ? Хыакъеу къэкъуагъэхэм къалорэр кызыгъуло, сэри адигабзэкъе садэгүшүйэ сшоингъу».

Къэлэцьыкъулум къыуаагъэм нытыхэр, зыныбж хэкъотагъэхэр ыгъэгумэкъыгъэх.

— Бэр тэ тильэмидж, тызэрепхы, — къеуатэ Уджыхуу Марыет. — Къэлэцьыкъулум къыбдэгүшүйэ шлонгъуо, ау къыоплызы зи къымыоу чыпилэр къыбгынэ зыхыкъе, тэ тилажы нахь зыдэтшшэжъ.

Псэр егъэфабэ

Адыгабзэм псэр зэригъэфабэрэ зэхахъэхэм къашылъетгъуагъ. Къалхэм яадминистрациехэм япашхэр, Адыгэ хасэхэм ахэтхэр зэлукъэгъуухэм ахэлжъэхээ, «Щыгыжъыем» ишшашагъэ хагъэунэнфыкъигъ.

Тиклэцьыкъуухэм театриализованнэ едзыгъохэр шэпхээ лъагэхэм адиштэу къашых. Бзэм псэ къыпагъакъ, цыфхэр зэфащх.

«Щыгыжъыем» фэдэ театриализованнэ еджаплэхэр къалэ, къуаджэ пэпчъ адигэхэр зыщыпсэухэрэ хэгъэгүхэм къашызэуахым, адигабзэр зэкъэми зэрагъэшшэн алъэкъыш.

Республикэ Адыгэ Хасэр зычэйт унэм «Щыгыжъыем» зынчагъасэ. Купым хэтхэм тигуапэу ацэхэр къетэлох: Цопсынэ зэшхэу Эльбруз, Налбек, Беданыкъо Тембот, Шыхъостэнэ зэшыпхъуухэрэ Аминэтрэ Тамилэрэ, Хъаджэбиехъохэр Адыифрэ Пэрытэрэ, Клубэ зэшхэу Дамир ыкки Алан, Беданыкъо Зарин, Хъа-уягъыр Дан, Беданыкъо Мадин, Кайхан Нэрыс, Хыдзэл Псэзан, Цурмыт Саусыр, Бэджэкъо Суанд, Мэшфэшү Гунэф, Беданыкъо Нарт.

КАФФЕД-р, зэхэшкю купым хэтхэр республикэ Адыгэ Хасэм кынчфэрэзэх, Щытхуу тхыль кынчфагъэшшошагъ, хэушхъафыкъигъэ щытхуу тхыльхэр Адыгэ Хасэм итхаматэу Лымыщэко Рэмээн, Уджыхуу Марыет къаратыжыгъэх.

— Едъэжъэгъэ юфыр лъыдъякъотшт. Адыгабзэм, лъэпкъ шэн-хабзэхэм ныбжыкъе купым хэтхэр афэгъэсэгъэнхэм, таизэлъякъоным тапэки юф адэтшшэшт, — къыриуагъ Лымыщэко Рэмээн.

ЕМТЫЙЛН Нурбай.

Сурэтхэр зэхахъэхэм къашытагъыгъэх.

ЛъЭПКЬ проекТХЭМ къапкъырыкъыхэзэ...

Сабый пэпчь зыгорэм тегъэпсыхъагъэу къэхъу. Ар игъом кыххэгъэшыгъэнүм ыкли кіэлэцыклем дэлажьэхэзэ сэнаущыгъэу хэлльям хэхъонигъэ егъэшыгъэнүм мэхъянэшхо ил.

А йоғшлаклар ары Іеубытыл-
піләу яләштүр къэклоре илъяс
зэкілельтьыклохам гъесэныгъэм
илюфышлахам. Кіләләеджакто
пепчы нахь зытегъэпсыхъағъар,
къыдәхъуэр, ыгуқіз зыфәшгъә
лъэнсиқбор къыдалтытәэ юф-
дашіләмә, шъхвадж шуагъезу
къытышшүштим нахь псынкізу
нәссышт. Сәнәхъату ныбжыкіләм
зәригъэгъотыгъэмкіз лъәгеплә
инным нәссыним фәклон фае. Аш-
фәдә ныбжыкіләхәр зилә хә-
гъэгур ары ыпекіз лъыкілотән
зыльякыштыр. Гъесэныгъэм
илюфышлахам яләгъә зәлукіләшхом
АР-м и Лышихъезу Күмпіләл
Мурат къышышыгъе псальеми,
гъесэныгъэмрә шәнгігъэхәм-
рәкіз министрәм идоклади а
гупшысәр апхырышыгъағъ. Егъэ-
джәненр непәрә пшъерлыхам
адиштәу зәхәштәгъеням пае
еджапләхам яматериалнә базә
зәрәзэттырагъэпсихъэрәм, пшъе-
рлыләу проектхам къагъеуцу-

хэрэм ахэр къатегушиагээх.
— Гэсэныгээм илоф изэхэ-
щэнкээ тыкьызыпкырыкырэр
Урысыем и Президентэу Влади-
мимир Путиным кыгызгуцугээ
шшьэрыльхэр — урысые гэсэн-
ынгээр дунаимкээ анах систем-
мэ дэгүүипшымэ ахэгэхээзгээ-
ныр ары, — кыыгуягь минист-
рэу Клэрэшэ Анзаур. — Ашкээ
льзэпкэ проектэу «Гэсэныг»
зыфиорэр Испытэгчил хүүшт.

Проектым гэсэнгээм иоф нэмийкэу къеклолгэгэн фаеу пшъэрьль къегъеуцу. Пшъэрьль чыжъэхэм уакъыкэрыкынышь, цыиф пэпчь хэхъоныгэе ышынным укыфэклон фае. Сыдми зэхэубытагъехэу «кілэццыкүхэр», «ны-тыхэр» ыккі «кілэе-гъяджэхэр» тымылоу, кілэ-цыкүл пэпчь, ны-ты пэпчь ыккі кілэе-гъаджэ пэпчь гэсэны-

Республикам зэкіемкің чыныпты проект 46-м тоф щаштә. Аштыштың 7-р лъяспкы проекттәу «Гъесэнгъэм» епхыгынан.

Министрэм кызызериуягъэмкіэ, мы аужыре илъесицым шыныгъэу кіләеджаклохэм зерагъэгъотыхэрэм яуплъекун фэгъэхыгъэ лъепкъ ушэтынхэу хэгъэгум щыклохэрэм Адыгеир ахэлажье. Къералыгъо кізух аттестацием иғъом оценкэхэр шъхъэихыгъеу ыкыл шыныпкъагъэ хэльеу гъеуцигъэнхэмкіэ республикэр лъэгеплэ гъэнэфагъэ нэсыгъ. Ильесищ хъугъеу Адыгеим иеджэплищмэ ачлэс-хэм балли 100-хэр къахых. Ахэр Мыекъопэ районымкіэ гурьт еджаплэу N 1-р, Мыекъуапекіэ еджаплэу N 7-р ыкыл

гимназиу N 22-р арых.
Мыгъэ медальхэр къэзыхыл-
щихэр къыхахыхэ зэхүм, апэ-
рэу къыдалтыгай ЕГЭ-мкэ баллэу
къахыгъэхэр. Республикааны
зэклемки нэбгыри
155-мэ медальхэр къафагъэ-

шьошагъэх, нэбгырэ 41-у аш щыгугыщтыгъэхэм къаратыгъэп.

Оценкэхэр мытэрээзүү зыща-
гьэуцүре еджаплэхэр министер-
ствэм инэпльэгьүү ренэү итых.
Мы ильэсэым аш фэдэу еджэплэ
21-рэ къыхагъэшгүйг. Гъэрекло
ахэм ячьягьэ 24-рэ хууьтгыг.
Коррекционнэ еджаплэхэм
янинфраструктурэ гъеклэжьыгэ-

*«Гъэсэнгъэм иIoф изэхэцэнкIэ тыкъызыпкыры-
кIырэр Владимир Путиним кыгъэуцугъэ пиш-
рыльхэр — урысые гъэсэнгъэр дунаимкIэ анах си-
стемэ дэгъушигымэ ахэгъэхъэгъэнэр ары».*

ным министрээр мэхъянэ ритэү
къыщцуугь. Мыш фэдэ едж-
аплэхэм ачлэсхэу япсауныгъэ-
кэ ялгэхүүхэм актэмынхээрэм
къэралыгъом ынааэ анах зэ-
ратетын фаер, ашкэ лофтгъоу
щылэхэр министерствэм инэ-
пльэгү зэритхэр Клэрээ Ан-
заур къылуагь. Ахэр адэр ялг-
тхүүхэм афдээр зэнэхъокуу
зэфант ижадын энэтгэлийн

A black and white photograph showing three women standing behind a display counter at an exhibition. The woman on the left is holding a large framed certificate or document. The woman in the center is smiling. The woman on the right is looking towards the camera. The background shows other exhibition stands and people. The display counter has several informational panels and a large screen.

гъэнхэм мэхъянэшо ил. Аще фэдэу икыгэ ильэсүм лъэпкъ чемпионатэу хэгъэгум щыкгуагъэм Адыгэ Республикаем ит еджэпэ-интернатэу зэхээзымыхыхэрэр ыкын зымыльгъухэрэр зыштеджэхэрэм чэсхэр хэлэжьагъэх ыкын лъэныкъоу «Дизайнымкэ» тыжын, «Экономика и бухгалтерский учет» зиифорэмкэ джэрз медаль-кор. Ит сийжээж.

— Еджаптэхэм спортым ыльзныкъоқіә яматериальнэ-техническэ базэ изэтегъэпсыхъан республикэр ишыпкъеу пылъ. Ашқіә чыңпіә проекттәу «Сабый пәпчъ иғъэхъягъэхэр» зыфи- торэм мәхъянәшшо ил. Аш къын- зэрэдильтәу, 2022-рә ильесым спортзал 72-рә зэтырагъэпсихъащт. Лъепкъ проектым къын- зэрэдилтәтэрәмкіә, еджәптэ интернаттәу зәхәзымыхъярәр ыкыли зымыльзәгъухәрәр зычі- схәр зэтегъэпсыхъягъэним паесомә миллиони 4-м ехъу къат- тупщыгъ. Шәуджән районымкіә Хъакурынәхъаблә дәт Адыгә республикә еджәптэ-интернаттә, Мыекъуапә дәт интернаттәу япсауныгъякіә яләгъухәм акләмыхъэрә сабыйхәр зыщаыгъхәми яматериальнэ-техническэ базэ хагъехъоشت.

ыпшъэкѣ къызэрэштыуагъэу,

Проектэү ны-тыхэм Йошшэн ягъэгъотыгъэным фэгъэхыгъэм кызыэрэдильтээрэмкіэ, къэкло-рэ охътэ блағъэм республикэм кіләццыкly ЫыгыпІэ 13 ща-гъэпсыщт. Зэкіемкіи чыыпІэ 4048-рэ ашыщт.

Кіләеджакхөм гъесэныгъе тедээ ягъэгъотыгъеныр непэ анах мэхъанэ зэратырэ лъэнүкью щыт. Ашкэ Республикаэм илашхээм 1998-ын 1-р ашы УФ-м и Президентэу Владимир Путиным къыногъе гушынэхэу сабый пэпчь сэнаущыгъе зэрэхэлтэйр ыкли ар къыхгээшгээшнир, хэхъоныгъе егъэшшыгъеныр пшъерыль шхъяаэу кілээгъаджэхэмкээ зэрэштыр. А пшъерыльир гъэцэкигъэнэй пае урокхэм ямызакью, сабыйхэм яхьтедзэу гъесэныгъе ябгъетьотын фае. А лъэнүкью пэлхүхъанэу Республике бюджетын сомэ миллион 400-м ехъу къытупшыгъ. Лъэпкъ проектэу «Сабый пэпчь игъэхъягъ» зыфиорэм мы лъэнүкьюмкээ ишгуягъе къэклошт. Аш къындельтэйх кілэццыкү технопаркэу «Кванториум» ыкли 1998-ын гъесэныгъе зыхэль сабийхэр къэгъотыгъэнхэм фэлэжъэшт чын 1999 Гунчэу «Полярис — Адыгэя» зыфиохэрэр.

Кіләеджаклохар өзігүйдже-
ре кіләегъаджәхәм яшінен-
гъәхәм ренеу ахәгъәхъоғъән
зэрәфаер министрәм мыззәу,
мыттоу кыыхигъәштыгъ. Аш фә-
ләжъәшт лъәпкъ проектәу «Не-
уущырә мафәм икіләегъадж»
зыфиорәр. Кіләегъаджәм дә-
тьоу кіләецыкъуҗәр ригъеджән-
хәм пае ежы ишіненгъәхәми
зәпымыю ахигъәхъон фәе. Аш
пае курсхәр гъәшігъонхәу
зәхәщәгъәнхәу щыт. Зәүкіем
кызызәрәщауагъәмкіә, чыэпы-
огъум кыышегъәжъағъеу рес-
публикаем гупчитүмә тоф ша-
шіәшт. Ахәм якызызәүхын
пәухъанәу федеральнә ықи
республикә бюджетхәм сомә
миллион 65-ра къарыкъышт.

— Ильясыкъ еджэгъу пэпчь ушэтылэ гъэнэфагъэу ѿйт. Мы ильясыкъ еджэгъури аш фэд. Республикаим икэлэ-еғъаджэхэм апашхъэ лъэпкъ проектэу «Гъэсэныгъ» зы-фиорэм пшъэрлышихээр къырэгъэуцох. Аш тызэрэдэ-лажъэрэм, аш тыкъылкыры-кызэ гъэсэнгъэм ипшъэ-рлыхэр зэрээшотхыхэрэр унагъо пэпчь гурыгдгъэон, цыфхэм зэхъокыныгъэхэр альэгъунхэ фае, — къышчи-lyагъ зэйукъем АР-м и Лы-шхъэу Къумпыл Мурат.

*СИХЪУ Гощнагъу.
Сурэтхэр А. Гусевым тыри-
хыгъэх.*

КІэлэеѓаджэхэм ярайон зэIукIэ къыратхыкIы

ГъунэпкъакIэхэм афэкIощтых

Теуцожь районым икIэлэеѓаджэхэм ильэсыкIэ еджэгьюм фэгъэхыгъэ зэIукIэ шышхъэум и 26-м яагь.

Іофхъабзэм хэлэжьагъех
еджапIэхэм, кIэлэцIыкIу Ыы-
гыпIэхэм яофишIэхэр, гъес-
нигъе тедзэ ягъэгъотыгъэнэм
пыльхэр, район администраци-
ем, чыпIэ койхэм япащэхэм
ащищхэр, общественнэ орга-
низацIиехэм, яофишIэ коллек-
тивхэм ялIикохэр.

МэфэкI шууашэ илэу цыф-
зэххэхшоу лъэпкъ культурэм
и Гупчэ щыкIуагъэм щылагъех
район администрацием ипащэ
игуадзэу ХъэдэгъэлIэ Мариет-
рэ народнэ депутатхэм ярай-
совет итхаматэу Пчыхалы-
кью Аюбэрэ. Ахэр егъэджэн-пу-
ногъэм фэгъэзагъэхэм ильэсы-
кIэ еджэгьюу зыфежъэжыщ-
хэмкIэ къафэгушуагъех, псай-

щелIещхэр кIэлэцIыкIу 210-рэ.
Мы лъэхъаным районым икIэ-
лэцIыкIу ЫыгыпIэхэм нэбгырэ
709-рэ ачIэс. ДжырэкIэ ильэси-
щым нэс зыныбжхэмкIэ чезуу
щыIэгу. А щыкIагъэр бэрэ пэ-
мыльэу дэгъэзэжыгъэ хъущт.
Ильэс 1,5-м щегъэжьагъэу 3-м
нэсэу чэссынэу ПэнэжьыкIуае
щаши. Ащ сомэ миллионы
170-рэ пэухъашт. А кIэлэцIы-
кIу ЫыгыпIэу нэбгырэ 240-м
тельтиагъэр тызхэт ильэсийм
ыкIэм аухынэу щыт.

— ЗэкIэ тикIэлэеѓаджэхэм
ильэс къэс яшэнэгъэхэм аха-
гъяхъо, — elo докладчикым.
— ГъэрекIо курсхэм нэбгыри
119-рэ ащишагъ. Зэнэкъохуухэ-
ри зэхэтэшх. «Ильэсийм икIэ-

кигъэтхыгъ Блэгъожым идо-
клад. — АхэмкIи яофишIэгъэ
дэхэклахэр тиIэх. Я 9-рэ клас-
сыр къэзыуухыгъе нэбгыри
160-м щыщэу 154-мэ ушэтийн-
хэр дэгъоу атыгъех, аттестат-
хэр аратыгъигъэх. Ахэм ащи-
щэу 16-мэ еджапIэр «тфыкIэ»
къаухыгъ.

Гурит еджапIэр къэзыуухы-
гъэхэм япчагъы, шэнэгъеу
арагъэгъотырэм идэгъуу ильэс
къэс хэхъо. Ащ фэшыхъат гъэ-
рекIо гурит еджапIэр нэбгырэ
39-мэ къаухыгъягъэмэ, мыгъэ
42-рэ зэрэхъурэр, 40-мэ атте-
статхэр зэраратахыгъигъэх. Ахэм
ащищэу 3-мэ — (Пэнэшү Ами-
нэтрэ ЖакIэмыкью Амиррэ
(Пэнэжьыкьюе еджапIэр), Блэ-
гъожь Даринэ (Нэшьукъуй)
медальхэр къаухыгъэх. Райо-
нимкIэ анах баллышкоу 225-р
Хъабэхуу Заремэ зипэшэ Пэнэ-
жьыкьюе еджапIэм икIэлэеджэ-
кIуицмэ ыкIы КыкIи Валерэ
зидиректор Нэшьукъое еджапIэм
икIэлэеджакIорэ къаухыгъэх.

Гъэхъагъэхэм якъэкIуапIэхэр

Ахэм ащищ олимпиадэхэм
ахэлжээнхэм зызэрэфагъэхъа-
зырырэр, ащ мэхъэншхо зэ-
рэраторырэр. Мы яофишIэ щы-
сэтехыпIэхэр Очепщие, Джэ-
джэхъэблэ, Нэчэрэзье, Пэнэ-
жьыкьюе, Лъэустэнхъэблэ еджапI-
хэр арых.

Волонтерствами мэхъэншхо
районым щыраты. ЕджапIэхэм
волонтер отряд 12-у ащищэх-
шагъэхэр щысэтехыпIэх. Гъэс-
нигъе тедзэ зыщыэрагъэгъо-
тырэ еджапIэхеми яшытхуу
арагъяло. Ахэр всероссийске
шъольыр спорт зэнэкъохуухэм
ащатекло. «Плетение» зыфиорэ
кружокым кIорэ Шынахъо Бэл-

лэ гъэрекIо республикэ зэнэ-
къохум аперэ степень зиIэ
Дипломыр къышихыгъ.

КIэлэеѓаджэхэм ялэжьапкIэ
зыфэдизым игуугуу Налбый
къышыгъ. КызыэриуагъэмкIэ,
ублэпIэ еджапIэхэм ащишажэ-
хэрэм ямээ лэжьапкIэ зэрэ-
хуурэр сомэ 23817-рэ, гурит
еджапIэхэм — 24364-рэ, гъэ-
сэнэгъе тедзэ языгъэгъоты-
хэрэм сомэ 29586-рэ.

— Ныбджэгъу лъапIэхэр, —
икIэухым къыуагъ Блэгъожым,
— гъэмэфэ лъэхъаным
еджэпIиймэ гъэлэсэфырэ
лагерьхэр ащишэхэтгэхъагъэх.
Ахэм нэбгырэ 385-мэ, нэмыкI
чыпIэхэм тиеджэкIу 147-мэ
защагъэсэфыгъ. Ащ дакIоуи
тэри еджапIэхэр ильэсыкIэ
еджэгъум фытедгъэпсихыагъэх.
Ахэм сомэ миллионы 6,6-м ехъу
апэухъагъ.

КIэлэеѓаджэхэм язэIукIэ

нэмыкI яофишIохери къышаэ-
тыгъэх. Очепщие гурит еджапI-
хэм ишытхуу алоээ ильэсы-
бэрэ щылэхъагъэу, хысапыр
бэмэ шIу языгъэлъэгъуу, а-
дыгэгъэшхо зыхэль Кушуу
Любовь зигъэпсэфынэу зэрэ-
тысыжырым фэшI районым
гъэсэнгъэмкIэ игъэлорышланIэ
ипашуу Блэгъожь Налбый ио-
шыгъэхэм осэшхо зэрафишы-
рэр, зэрэфэрэзэр, тапекIэ ар-
щысэтехыпIэу ныбжыкIэхэм
зэряштыр риозэ, псайнуу гъе
пытэ илэнэу, шIоу щыIэр къыдэ-
хуунэу фэлъалоэ щытхуу тхиль-
хэр, нэпэепль шуухафтынхэр,
къэгъагъэхэр ритыгъэх.

Районым иадминистрацие
ипашэ социальнэ яофишIохэм-
кIэ игуадзэу ХъэдэгъэлIэ Ма-
риет, народнэ депутатхэм ярай-
совет итхаматэу Пчыхалы-
кью Аюбэ, Блэгъожь Налбый
егъэджэн-пуныгъэм гъэхъэ-
гъэшхуухэр щызышыгъэхэх, кIэ-
лэлэеджакIохэм шэнэгъе куухэр
ягъэгъотыгъэнэм зиIахышуу
хэзышыхъэгъэх, республике ыкIи
район зэнэкъохуухэм теклони-
гъэр къашыдэзыхыгъэх, районым
ишытхуу языгъэлорэ кIэлэеѓэ-
джэ купышком щытхуу тхиль-
хэр аратыгъэх.

ИкIэухым ильэсыкIэ еджэ-
гьюм зыфэгъэхъазырыгъэнэм
фэгъэхыгъе зэнэкъохуу зэ-
хашагъэх икIэуххэр зэфахы-
сыжыгъэх. Теклонигъэр Оч-
епщие гурит еджапIэм фагъэ-
шьошагъ. Ятлонэрэ хъугъэ Пэнэ-
жьыкьюе еджапIэр, Нэчэрэ-
зье еджапIэм ящэнэрэ чыпI-
хэр фагъэшьошагъ. Гъэмэфэ
лагерьхэр зэхашагъэхэм яо-
фэрашигъэхэм икIэуххэри зэфа-
хысыжыгъэх, къахагъэшгъэх-
хэм афэгушуагъэх.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

нэгъе пытэ ялэнэу, гъэхъэгъэ-
шIухэр ашишынхэу къафэлъэу-
гъэх.

Нэбгыри 150-м ехъу зыхэ-
лэхъэгъэ зэIукIэм доклад къы-
шишыгъ ярайон администрацием
гъэсэнгъэмкIэ и Гъэлоры-
шланIэ ипащэу Блэгъожь Нал-
бый. Ащ къызэриуагъэмкIэ,
районым гъэсэнгъэ зыщара-
гъэгъотырэ организацIе 20 ит
— ублэпIэ еджэпIих, гурит
еджэпIэ 11, гъэсэнгъэ тедзэ
зыщарагъэгъотырэ яофишIэпIиту.

— 2019 — 2020-рэ ильэсы-
кIэ еджэгьюу тызфежъэжы-
рэм тиеджапIэхэм кIэлэеджэкIо
1867-рэ къякIопIэхъщ, — къы-
луагъ Блэгъожь Налбый. — А
пчагъээр тъэрекIо еджапIэхэм
къачIэхъажыгъагъэм нэбгыре
59-кIэ нахьыб. Мыгъэ аперэ
классхэм ащеджэнхэу къара-

Хыисапымрэ мэкъамэрэ зэгъусэхэу...

Республикэ естественнэ-хыисап еджаплэм ишагу зими фэмыдэ парк зыщагъэпсыгъэр ильэс зэрэхүгъэм фэгъэхыгъэ мэфэкл юфтхабзэ шышхъэум и 31-м пчыхъэм сыхьатыр б-м щиэшт.

Иэр цыфхэр хыисапым нахь фэцэгъэнхэр, аш пыхъэхэрээм япчагъэ нахьыбэ ашыныр ары.

Объект пэпчъ хыисапым «идунай» зэрэхэтэр тетхагъэу та-ближэ ыншахъэ ит. Ар зышигъэшэгъон хугъэ цыфым QR-кодэй иэр телефонимкэ сканировать ышынышъ, паркым ихьтыу нэкүбгю иханылъэкишт. Экспонат пэпчъ инэкүбгю нахь игээктогъэу икъебар аш ит, талэкли зэбгээшэнэм уфэзышшт гуазэхэр «кыуитыштых».

Паркым игупчэ зэклемэ зэлшашэрэ Мебиус итхапэ тет. Скульптурэ «доломит» зыфалорэм хэшыкыгъ. Аш нэмыклем «правильный доде-каэдр», «однополостный гиперболоид» зыфалорэр ыки нэмыклем пкыгъю гьешэгъонхэу хыисапым хэтхэр мыш щыпльэгъунхэ плъэкыштых.

Шэнэгъэ куухэр щагъоты

Гээсэнгъэм иучреждениехэм ашеджэхэрэм, къэзыухыгъэхэм къэралыгъо ыки дунэе мэхъянэ зилэ зэнэкъокухэм теклоныгъэр къащахы.

Фундаментальне наукхэм алъэнкъокл Адыгейим икелэ-еджаклохэм шэнэгъэ куухэр зэрагъэгъотынхэм мы учреждениер фэорышэ. Хыисапымкэ, физикэмкэ, химиемкэ, биологиекмкэ, информатикэмкэ зэхашэрэ Урысые зэнэкъокухэм, олимпиадэхэм кэлэдажаклохэр

чанэу ахэлажьэх, хагъэунэфыкырэ чыншэхэр къыдахых. Зэклемэ анах шхьалэр сэнаушигъэ зыхэль ныбжыкыгъэхэм іэ-пыиэгъу афэхуузын фэорышээрэ системэ еджаплэм ыгъэпсын зэрильэкигъэр ары.

Ямышыкэ юфтхабзэм къырагъэлагъэх

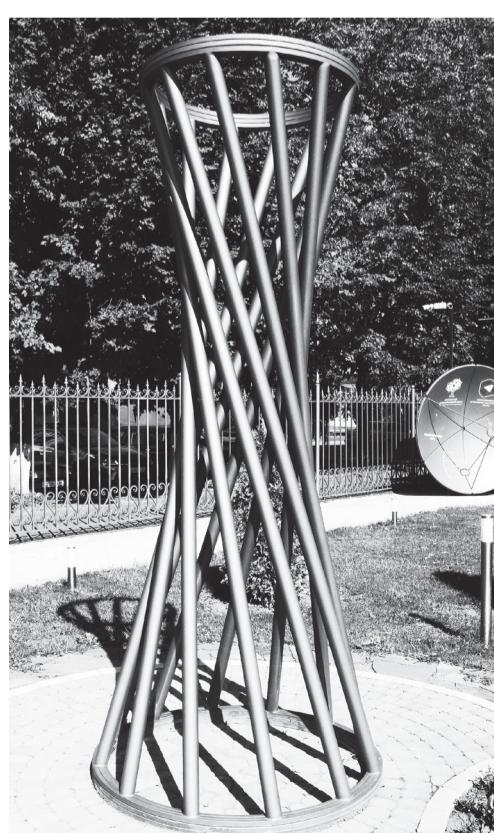
Іпэкэ къызэрэштгэуагъэу, «Музыка Математического парка» зыфиорэ проектым къыдыхэллыгъэу классическэ произведенияхэу дунэе мэхъянэ зилэхэр аш къыщырагъэштых. Мыш фэдэ юфтхабзэ апэрэу Адыгейим шызэхашэ.

Концертным хэтиштых Бах, Моцарт, Вивальди, Пуччини япроизведениехэр. Мыш фэдэ ямышыкэ юфтхабзэм гүхэль гъэнэфагъэ пхырышыгъ. Орэдхэм ядэунэу къызэрэгъоирэ пстэури ильэсикэ еджэгъум ипэгъоклэу гъехъэгъэшүхэр ашыным къифагъэуущин-

хэр, клаачэ къаахальхынам зэхахьэр фэорышэшт. Юфтхабзэр зезыщштыр АР-м изаслуженэ юфышэу Кээрэшэ Эдуард.

— Орэдым тедэүзэ мэкъамэмэ яхъалэмтэгъе таумэхы. Математическэ гъецкленхэр къэтшыхэ зыхыкэ, пчагъэмэ тахэхьэ, ахэр тэрэзэу зэрэтшыштхэм тыпиль. Ау лъэнкъуитур благъэу зэрээзкүялэхэрэм тегупшысэнэу бэрэ къыхэлжэрэп, — къаутатэ зэхшаклохэм. — Пшэрырль шхьалэр зыфэдгээцүжырээр классическэ произведенияхэм ыки хыисапым еплыкэу цыфхэм афырялэхээ хугъэгъэр тэлкү зэблэтхууныр ары. Объект гъешэгъонхэр тинеплъэгъу зэритыштхэм даклоу тарихым пытэу хэуцогъэ мэкъамэрэ зэхэтхыштых. Лъэнкъуитур зэгъусэхэ зыхыкэ цыфыгум пэблагъэ зэрэхүштхэр юфтхабзэм къеколлэшт пстэури нэрынгэгъу афэхүшт.

ГОНЭЖЫКЬО Сэтэнай. Сурэтхэр ىшынэ Аслын тырихыгъэх.

Адыгейим игуфэбэныгъэ зэхашлагь

(Иклюх).

Нэгбэри 10 хүурэ купыр тхъамафэрэ тиresspublikэ щылагъэ. НыбжыкIэхэр къушхъэхэм, псыкъефхэыплэхэм аышлаагъэх, къэлэ паркыр, мэштыр зерагъэлэгтүгъ, нэмыкI чыплэхэри къаклухъагъэх.

Зекло фирмэй «Интурист Адыгей» зыфиорэм ипащэй Кыкы Ерстэм кызызэриуагъэмкэ, Тыркуем зээзэтыныгъэ дырыяэй ильяс къес ныбжык! куп Адыг-гейм къэкло. Мы ильясым шышхъэум и 22-м къыштегъэ-жьагъэу и 30-м нэс хъак! эхэр республикэм Ѣылаягъэх. Иккыбым къикыгъэ тильэпкъэгъухэм Адыгейр лъэныкъо зэфэшхъяаф-хэмкэ арагъэлтэгъуным, ара-гъашэнным фирмэм илофышэхэр дэлжэгъягъэх.

Тхъамафэу Адыгейим зыышы-
щылгъэхэм Адыгэ республике
Лъэпкъ музеим, Къокып!эм
шылпсэурэ лъэпкъхэм яискус-
ствэхэмкэ Къэралыгъо музееу
Мыекъуапэ дэтым, Адыгэ къэ-
ралыгъо, Мыекъопэ къэралыгъо
технологическа университэтхэм
ащагъэх. Адыгейим шылпсэухэрэм
яшылакъэ, шлэнныгъэ зэрэзэрагъэ-
гъотырэр, зыгъэпсэфыгъо уахъ-
тэр зэрагъак!орэр тихъак!эхэм
аушэтын альэкъыгъ. Джаш фэдэу
Гъозэрыгъпльэ, Лэгъо-Накъэ, Сы-
рыфыбг, нэмыйк! чылып!э дахэхэр
аралгъэлгъэгъуях.

Арагаңыз болуп калып, аның түркімдерінен көрінісін сақтаудың маңыздылығынан тура калады.

Ныбжыкің купым тәри зыңдугъектә, тхамафәм кыңқылғы альэгъүгъэм, гупшысәү ашығъәхәм защиғдъәзәй. Купым ипащәү, адыгабзэр дәгъю ышшәрә Хъяну Эрсин

КАФЕД-ым хэт. Адыгейим къэклонэу фаехэр аш еуъюих, ягухэль къадигъэхъуным дэлажьэ.

— Ильэс 20-м къышегъэжъягъэу 25-м нэс Адыгейим къэклюагъэхэм ныбжьэу ялэр, — къыт-

«Еджап! Эм сызэгүштэй габзэктэй тышыгушы»

«ЕджапІэм сызэгүүчілік»

«ЕджапIэм сызэкIом тыркубзэкIэ зыгүштиIэ сыштыгъэп. Унэм адагабзэкIэ тышыгуштиIэштыгъэ. ИжъыкIэ адыгэхэм агъэльяпIэштыгъэ хабзэхэр сянэ-сятэхэм зэрахьэштыгъэ».

фельяутэ Эрсин. — Дзюдже дэт университетым щеджэх. Адыгэгу зицэхэу, яльзэпкь шэн-хабзэхэр зыгъэлъэпилэрэ заклэх. Нэбгы-рипшыры Адыгэ хасэхэм, къэ-шъюклю ансамблэхэм ахэтых.

Хъанту Эрсин кызыэртэфил-
тагъэмкээ, Адыгэ хэкум зэрэ-
щыщыр ицкыгүйом кыщечьэ-
жьагъэу ыгу пытэу ильыгъ.
Янэ-ятэхэм иныдэлфыбээ,
ильзэпкэ шэн-хабзэхэр зэрэа-
гъэшлэцтим пыльыгъэх.

— Еджаплэм сызэкъом тыр-
кубзэкъэ зы гущы́э сышэштыгъэп,
— игукуэкъыжхэмкъэ кындида-
гуашэ тигущы́эгъу. — Унэм
адыгабзэкъэ тыщыгущы́эштыгъэ.
Ижыкы́э адыгэхэм агъельаплэ-
штыгъэ хабзэхэр сянэ-сятэхэм
зэрхъяштыгъэ. Ильеси б сы-
ныбжъяу тигъунэгъу адигэ лы-
жьым сяте сыритьгъагь. Гъэмэ-
фэ зыгъэпсэфыгъом аш сыщы́э-
штыгъэ, сигъасэштыгъэ.

Гекан Гунай ильлэс 21-рээ
ыныбж. Аш мээхэр зэрикласэм
кыхэкцүү цэлтедзээ Мээзытхэкцэ
еджагъэх. Ицыкүгчом тари-
хьым еджэнэйр, адыгэхэм Тхээ
зэфшэхъяфэу ялагъэхэр зэри-
гэшэнэйр аш икцэсаг. Нэүүким
өжь ыгукээ мээыр кызыэрэ-
пэблагъэр ыгъеунэфыг. Уахь-
тэр kуагъэ, сэнэхъатэу зы-
феджэрэри мыш епхыг.

— Тыркуем щылэ мээхэр сльэгъутъэх, Адыгейим итхэм защиызъэгъозэныр сыгу зильтийгъэр бэшлагъэ, — къытфевуатэ Гекан. — Адыгэ Республикаем чыигхэм уасэ аацыраты, ахэр раупкылхэрэп, мээым зызэрэра гъэушьомбгъүчтэм пыльых. Мыш фэдэ гулшысэхэр сиғъэшыгъэх тхъамафэм къыклоц чыюпсэу сльэгъутъэм. Джаш фэдэу къыхэзгъэшты сшоингы Сырыфыгги. Мыш тарихъэу пыльыр къытфалотагъ, ежь идэхагын гум къымынэжын ылтээкыыштэп.

Іэфэшьщ Рабъя Къэбэртэе-Бэлькъар, Къэрэшэе-Шэрджээ республикэхэм ашылагъ, ау

Адыгейр нахъ ыгукіэ къыпэблагъэ хъуѓэу къышэхъу. Мыекъуапэ щыпсэурэ цыифхэм гуфэбэныгъэшко зэрахэльыр иргишиэ къышыхеѓъашы.

— Тятэжъ плашъэхэм ячыгужъ къышыскүхъэ зэхъум, гур нэмык! эу къитеугаа фэдэу къысцыхъугъ, — игупшиссэхэм-к! э къылдэгушаа Рабъя. — Адыгэхэм ятарихъ зыщтыхъгъэ республикэм сывэрэшьлагъэм, ар нэръильэгъу зэрэсфехъу гъэм осэшхо фэсэшь. Тапэк! э сихэку гупсэ къэзгээзэжын гупшиссэхэр силэх. Адыгабзэр джыре уахътэм зэсэгъаш! э, аш игъэ-клотыгъеу сиfredжэ.

Эсра Демдар Лэгъо-Накъ ары анахь ыгу кынжэхыгъэр. Аш фэдэ күшхъяэхэр Адыгейим зэритхэр зэхихыгъагъэ, ау тарихъым щыгъозагъэп. Джы нэмыхк нэхэмкэ ахэм яплыигъ, гупшысэу рагъешыгъэри маклэп.

— Тыдэ тыпъягъэми, сыйд фэдэ чыпъе зыфэдгъэзагъэми, тарихъ гъэнэфагъе зэкіеми апыль. Ар сымыгъэшІэгъон сълэкырэп, — къытфеуатэ пшъэшьэ ныбжкыкІэм. — Тхъамафэм кыклоц! Адыгеир къыт-фызэлухыгъагъ. ТапәкІи амал сиэ зэрэхъоу мыщ джыри сыкъекошт.

Хъамтэхъу Чихъар Щамил апэрэ та��ъкьеу республикэм кызысыгъэм кыщегъжъягъеу тхъамэфэ псаму мыш щыгупсэ- фыгъэу. Ичнэу кыышхъуль.

— Тыркуем зызыгъэпсэфынэу
сыкъогъагъэу, сзызыщы ѿчып!эм
сыкъекюжыгъэу къысщыхъугъ,
— къытфуатэ Чихъар Щамил.
— Тарихъым гухэк!еу хэтыр
мак!еп, ау сихэку къэзгъэ-
зэжын амал зэрэшчи!эм, Ады-
гэ Республике дунаим зэрете-

тим сагъэгушхо.

ГЬОНЭЖЫКЬО Сэтэнай.

Гандбол

«Адыифым» неущ регъажьэ

Урысыем гандболымкэ ибзыльфыгъэ командахэу суперлигэм щешлэхэрэм 2019 – 2020-рэ ильэс зэнэкъокъур Йоныгъо мазэм и 1-м аублэ.

Мыекъопэ клубэй «Адыифым» ильэс ешлэгум фэхвазырэй пэгъокы. Клубым ишацэй Кудайнэт Мэджиде кызызериуагъэу, зэхэшэн йофиагъохэр дэгъоу агацэклагъэх. Ешлакхэм ашыгыщт майкэхэр дахэх, Адыгэ Республикаим ибыракь исурэт атешыхаагь.

— Гандболым зэхъокынынгъэхэр фэхъух, команда пэгчье ежь иешлактэ кызызригъотыщтым лъехъу, — тизэдэгүштэйгъу лъетэгъуатэ «Адыифым» итренер шыхъалэу, Урысыем изаслуженэ тренерэу Александр Реввэ. — Урысыем ихэшигыкыгъэ ныбжыкыи команда хэтэу Юлия Баевар «Адыифым» хэклижыгъ, «Астраханочкэм» аштагь. Адыгейим щапуугъэ ныбжыкыи хэрэгтикомандэ къедгъэблэгъагъэх. Ауж кынэхэрэм тахэмийфэнэм туфбэнэшт.

Зурыетрэ Ксениерэ

Нах тызыгъэгүхэхэрэм Кобл Зурыетрэ Ксения Дьяченкэмэ ашыщих. К. Дьяченкэм ятэу Сергей Мыекъопэ «Зэкъошныгъэм» футбор щешлэштагь. Спортунагъом щапуугъэ пшъашъэр гандболым фэшагь.

2018-рэ ильэсийн Урысыем пляжнэ гандболымкэ ихэшигыкыгъэ команда хэтэу Ксение дунаам изэнэкъокъу Казан щыкыуагъэ щешлэгь. 2019-рэ ильэсийн Европэм изэнэкъокъу Польшэм щызэхажагь. Ксения Дьяченкэм Урысыем ихэшигыкыгъэ команда икапитанэу зэлжкэгүхэм ахэлжагь.

Ешлэгъухэр

«Адыифым» суперлигэм ешлэгъу щиреи эштхэр.

- 1.09** «Адыиф» — «Ставрополье»
- 3.09** «Адыиф» — «Астраханочка»
- 11.09** «Астраханочка» — «Адыиф»

— Пляжнэ гандболыр сшогъэшлэгъон. Псынкэу узэрэгупшияэрэм даклоу хэклипэй къэбгъотыщтыр кыхэхыгъошоп, — къеуатэ К. Дьяченкэм. — «Адыифым» сигуапэу сышешлэ, пшъашэгъухэр щисиэх.

Ксения Дьяченкэм Европэм изэнэкъокъу зыхэлажьэм, къэлапчъэм іэгуаор зэкэми анахыбэрэ дидзагь. «Бомбардир анахыдэгъу» зыфиорэ щитхуццэр кынфаусыгъ, шүхъафтын кынфашигъ.

Кобл Зурыети спорт унагъом щапуугъ, ышнахыжь футбор ешлэ. Шапсыгъе къуаджэм щиш пшъашъэр суперлигэм щешлээ опыт илэхъу. «Ставропольем» апэрэ ильэсхэм хэтагь.

Къэлапчъэм іэгуаор анахыбэрэ дэзидзэхэрэ Ксения Дья-

ченкэмрэ Кобл Зурыетрэ «Адыифым» дэгъоу щешлэнхэ ямурад.

Зэшыпхъухэр

Куцеваловэ зэшыпхъухэр Юлиерэ Ангелинэрэ «Адыифым» мыгъэ щизэдешштых. Юлие блэкыгъе ильэс зэнэкъокъум Израиль щыгэхэгүм изэнэкъокъу хэлэжагь, командау зыхэтигъэм апэрэ чыпилэр кынфыдихыгъ.

Ангелинэ Урысыем ихэшигыкыгъэ ныбжыкыи команда хэт, дунээ зэлжкэгүхэм ахэлажь. Къэлапчъэм іэгуаор бэрэ дэзидзэн фаяхэм зэшыпхъухэр ахэдэлжагь.

— Ионыгъом и 1-м суперлигэм щыкырэ зэнэкъокъум сыхэлэжьэшт, «Ставропольем» «Адыифым» дешлэшт. Теклонигъэр кынфыдихыгъ, спортым пышагъэхэр

дэгъэгушлохэ тшоигъу, — кытиуагъ Ангелина Куцеваловам.

«Адыифым» нахынпэкэ спортышном гъэхъагъу щишигъэрэ тшыгъупшэрэп. Мыекъуапэ щапуугъе пшъашъэхэм Олимпиадэ джэгунхэм, дунаим изэнэкъоху хэмдэгүм дышээр кынфыдихыгъ. Непи тикомандэ сэнаушигъэ зыхэль пшъашъэхэр хэтых, спортышном цэргио щыгъунхэ алъэкиштэу тэгүгъэ.

Виктория Калининам, Анна Кареевам, Инна Суслинам, Анна Игнатченкэм, Яна Усковам, нэмийхэм афэдэ спортыменкэхэр «Адыифым» джыри щагъесэнхэу фэтэо.

Сурэтхэм арьтхэр: Кобл Зурыетрэ Ксения Дьяченкэмэ; Юлия ыкы Ангелина Куцеваловахэр.

24.12

«Адыиф» — «Лада». 2020-рэ ильэсийн ешлэгъухэр щылэ мазэм и 4-м разъэжьэштых. Суперлигэм команда 12 хэт.

Футбол

«Зэкъошныгъэр» апэ ит

Хэгъэгум футболымкэ изэнэкъокъу ятонэрэ купым щыкырэм Мыекъопэ «Зэкъошныгъэр» хэлажьэ.

Купэу «Кынблэм» команда 16 хэт, «Зэкъошныгъэр» апэрэ чыпилэр щыгъ. Тренер шыхъалэу, Адыгэ Республикаим изаслуженэ тренерэу Ешигоо Сэфэрбий зэгъэшэнхэр ёшыгъэх. Ешлэгъуи 6 мыгъэ «Зэкъошныгъэм» илэгь, очко 16 ригъэкъуугъ. Сыд фэдэ чыпилэр кынфыдихыгъ, кынфэгумэхээрэ, спортым пышагъэхэр клубым ёшыгъэшлэх ёшоигъу.

Давид Гиголаевыр, Хыагъур Руслан, Никита Катаевыр, Къонэ Амир, Делэкъо Аскэр, Тофик Кадимовыр, нэмийхэри тызыгъэгушлохэрэм ашыщих.

Ионыгъом и 1-м «Зэкъошныгъэр» Краснодар икомандэу

«Урожаим» Мыекъуапэ щыгъу. Ешлэгъур пчыхъэм сыхъатыр 6-м аублэшт. «Зэкъошныгъэм» теклонигъэр зэлжкэгүм кынфыдихынэу тэгээгүгъэ.

Спортыр зышоигъэшлэгъонхэр ешлэгъум еллэхынхэу зэхэшцахлохэм разъэблагъэх. Адыгэ Республикаим стадионым сатыншылхэм тоф ёшыгъэшт, ордхэр щагъынчыгъ, цыфхэм языгъэсэфыгъо уахтэ гъэшлэгъону щагъэкъон, футбол дахэ еллэхынхэ альэкишт.

Нэкүубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛН Нурбай.

Зэхэзыщагъэр ыкы кынфыдыхыгъэр: Адыгэ Республикаим лъэпкъ Йоффхэмкэ, Икыб къэралхэм ашыпсурэ тильэпкъэгъухэм адыярэз зэхъынгъэхмкэ ыкы къебар жууцьем иамалхэмкэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыгъэр: 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79,

Редакцием авторхэм къялхырэп А4-къэ заджэхэрэ тхъапхэу зипчагъэкъэ 5-м емыхъухэрэ ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлтээ, шрифтэр 12-м нахи цыкынену Ѣытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхъыгъэхэр редакцием зэхъегъэлжых.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхыгъэр: Урысые Федерацием хэутын Йоффхэмкэ, телефондикъэтнхэмкэ ыкы зэлжкэгъэм амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпэгъэлжийшил, зэраушыхыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушыхыгъэр ООО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэкъэмкэ пчагъэр 4271

Индексхэр П 4326
П 3816

Зак. 2318

Хэутынхэмдэгъэр: уахтэгъэр Сыхъатыр 18.00
Зыщаушыхыгъэр: уахтэгъэр Сыхъатыр 18.00

Редактор шхъаэм ишшээрльхэр зыгъэцакъэр Мэшлэкъо С. А.

Пшъэдэхъыгъэр зыгъэхъазырыгъэр Жакъэмкъо А. З.